

www.e-rara.ch

Aegidii Tschudi Claronensis, viri apud Helvetios clarissimi, de prisca ac vera Alpina Rhaetia, cum caetero Alpinarum gentium tractu, nobilis ac erudita ex optimis quibusque ac probatissimis autoribus ...

Tschudi, Aegidius

Basileae, 1538

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-3896>

[Disputatio de nomine Germaniae]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

licam linguam, ut Cæsar scribit, appellauerunt proculdubio Galli talem interpretem Tutschen man. Habuerunt proinde Galli nomina Teutonica, ut sunt Teutomatus, de quo Cæsar libro 7. & Teutomalius, cuius meminit Florus in epitome 7. deca. Liuij, quæ nomina Teutonismū præ se ferunt; non quod uelim ex Gallis facere Teutones, sed quod usi fuerint lingua Teutonica, sicut nec omnes Germani natione Teutones censentur, sed linguae cōmunionē, cum Teutones priuatum quendam in Germania occupent tractum, haud secus quàm Latini in Italia, & tamen tota Italia olim usa fuit latina lingua, at propterea non omnes natione censebantur Latini, sed lingua tantum. Scribit deniq; Polybius lib. 2. Venetos iuxta mare Adriaticum habitantes, olim moribus & uestitu Gallis in Italia habitantibus fuisse per omnia conformes, excepto quod in lingua cum eis non cōmunicarunt, unde colligitur Gallos tunc aliam habuisse linguam, ut in superioribus iam sæpius cōmemorauimus. 10

CLARISSIMO ATQVE DO-
CTISSIMO VIRO, DOMI-
no Beato Rhenano, Aegidius Tschudus
à Glarona S. D.

Disputatio de no-
mine Germaniæ.

IS redditæ sunt mihi literæ tuæ, uir humanissime, unà cum libello gestorum Ariminij: sed cum primas accepissem non potui mox respondere, impeditus Gallica legatione, quæ & quadri- 30
mestri tempore in Gallia me retinuit. Reuersus autem ne deessem amico, uolui breuibus respondere, quid mihi in quibusdam locorum & populorum nominibus uideretur. Et principio quidem, cum tibi uideatur Lentientes non esse Lintzgoios iuxta lacum

lacum Podamicum habitantes, sed magis eos qui habitant circa oppidum Lentzkirch, magis mihi tua q̃ mea arridet opinio, atque ob id libens cedo. Deinde cum scribes me nimium tribuere Straboni uiro Græco & externo, quando ille dicit, Germanos sic dictos, quod fratres fuerint Gallorū ob morum conformitatem &c. referam quid me mouerit ad credendum huic Græco auctori externoq̃ uiro. Primo, Strabo diligentius conscripsit Alpes, Alpinae gentes, Rheni ortum, lacum Podamicum, Heluetiorum, Rhætorum, Vindelicorum, Gallorum, Germanorum, Italarum, atq̃ aliorum populorum regiones, quàm ullus fecerit Latinus auctor, diligentissime singulorum populorum loca & situs demonstrans, nō quod sua persona has regiones omnes lustrauerit, sed Germani quidam & Galli hæc omnia sibi suppeditauerūt, aut certe ingeniosi quidam milites, qui bellorum occasione omnes istas lustrarunt regiones. Vide quæso quàm oscitanter
10 Caesar describat ortum Rheni & cursum eius, negligens & Rhætos apud quos oritur, & lacum Podamicum quem efficit. Tacitus quoq̃ & Ptolemæus nullam faciunt mentionem de hoc lacu: & Mela obiter meminit nominis eius. At Strabo diligenter eum describit, referens etiam qui populi & regiones ad illum usq̃ pertingant. Si ergo uir ille in minutis his disquirēdis tam diligens fuit, quis dubitet eum nō diligentio rem fuisse in inquisitione magni illius Germanorum nominis: Et hic quidem nihil
20 ex cerebro suo, sed quod alij experti uiři ei suggererunt, hoc scripsit. Cōmendanda est igitur huius Græci uiři diligentia, & magnis præconijs extollenda, & nequaquā tantus auctor contemnendus, quod lōgè à nobis distitus fuit. Si in minutis rebus uerax deprehenditur, ut iam indicauimus, quis nō credat

ei in maioribus, præsertim in his quæ de Germanorum scripsit nomine: Vixit quidē ante Tacitum, & ob id uerisimiliora sunt uerba eius quàm Taciti, qui scribit nomen Germaniæ uocabulū esse recens, etiam cum Cæsar & alij quāplures longē ante eum mentionē fecerint Germanorum. Quin & Liuius indicat se reperiisse apud antiquos autores, tempore Tarquinij Prisci, Germanos in Italiam profectos &c. Vnde igitur est ut Tacitus ex Germania nouum faciat nomen, nisi quod somniū capitis sui scribit, sicut & de origine Iudæorū & ueneratione Christianorū similia prodidit somnia: ob id Tertullianus in Apologetico cap. 16. eum reprehendit, uocatq; rabulam mendacem, id quod Straboni ab antiquis autoribus nuncq; factum legimus. Verisimile igitur uidetur esse id quod scribit de Germanis, nempe eos à Gallis germanicè loquentibus uocatos fratres, qui usus apud Heluetios quoq; hodie inuenitur. Et cum postea Romani Galliam obtinissent, didicerunt à Gallis nomen illud, transtuleruntq; in linguā suam, & uocauerunt fratres illos, Germanos.

Deinde Tacitus non apertè dicit neq; interpretatus est, nomen Germaniæ esse germanicum uocabulum, ut sit idem quod garman, id est, totus uir, cum alioquin germanica uocabula uerterit in linguam latinā, qualia sunt, brecht, herd, pfriem &c. Quare igitur & præcipuū uocabulum Germanicæ nationis non uertit in latinā linguam, si est Germanicum: Notata fuisset proinde in maiorib. nostris magna ambitio & presumptio, si sese hoc ambitioso nomine reliquis nationibus prætulissent, denominassentq; Garman. Addo & istud, uocabulum ipsum Germaniæ nō sic omnino fuisse extinctū in Germania, si fuisset uox germanica, potissimū cum fuerit

fuerit summum & præcipuum uocabulum huius gentis, posteaq; particulariū gentium nomina non sint apud uulgares homines oblitterata, qualia sunt Phrisij Friesen, Sueui Schwaben, Saxones Saxen, & alia quædam, & tamen populi isti solum membra fuerunt totius Germanicæ nationis, sed retinuerunt in uulgari lingua nomina sua antiqua, etiam cum illa nihil significant in Germanica lingua.

Quid igitur accidit ut interciderit summū Germaniæ nomen, si fuit compositum ex dictionibus Germanicis significatiuis, nempe ex gar & man? Et certe nullus hodie in Germaniā inuenit̃ populus, qui in ipsa Germanica lingua nomen retinuerit Germaniæ, sed solum apud Latinos inuenitur, hæc nationem Germaniam uocatam.

Tertio dicit Tacitus, quod à seipsis inuento nomine Germani uocarentur: & quidem hæc uerba Strabonis sententiam nonnihil confirmant, et non eneruāt, cum in hunc usq; diem huius nationis consuetudo sit, à maioribus ueluti per manus tradita, ut sese in bellis fratres compellent, ita ut etiā duces exercitus, quando milites alloquunt̃, eos fratres uocēt, quos Romani olim cōmilites appellauerūt, & alię nationes more quoq; suo uocant. Nam quū Romani olim tubis aut tympanis milites ad uigiliam adhortabantur, uel aliud quippiam int̃mare satagebant, dicebant, Audite populi, uel cōmilites. Galli uero clamāt, O compagnoni, id est, heus focij: & Heluetij sic, Also ir herrn, id est, heus ô domini: alij aut̃ populi suos acclamant more suo. At Germani ab antiquo milites suos sic acclamant: Also ir brüder, hoc est, heus ô fratres: unde procul dubio ab exteris nationibus & ante multa tempora illis datum est Germaniæ nomen. Et hic quidem mos est Heluetiorū, ut Germaniæ populos fratres

uocitent. Consonat quoque sententiæ Strabonis, quod Romani uocabulum Germanorum populorum semper acceperunt pro fratribus. Velleius Paterculus lib. 2. ubi mentionem facit de execratione, quæ Consulibus Lepido & Planco triumphantibus fiebat, quorum fratres proscripti erant, ait illis acclamatum, De Germanis, non de Gallis, duo triumphant Consules; ubi loquuntur obscure de fratribus Consulibus, & per iocum incessunt Consules ipsos, perinde quasi Germanorum populorum uictores fecerint triumphum. Si itaq; uox Germanus, fuisset uocabulum teutonicum Garman, minime quadrasset huic ioco. Dicit proinde Tacitus, Germaniam frugiferarum arborum esse impatientem; & quidem fieri potest quod suo tempore nulla talis arbor in ea plantata fuerit, nihilominus terra ipsa semper fuit & est hodie in multis locis frugifera feraxq; uini, ut in Franconia, iuxta Neccarum & alibi. Cum itaq; proprios antiquos autores non habeamus qui Germaniam ipsam descripserint, sed confugere oporteat ad externos, Latinos et Græcos, uidetur mihi Strabo omnibus præferendus, qui diligentius cæteris quæq; inuestigauit.

Ioannes Auentinus, qui Bauariæ antiquitates descripsit, & uetusta nomina diligenter elucidauit, in hoc uno mihi non satisfaciat, quando scribit Augustam Vindelicorum non esse eam quæ hodie locatur prope Licum, quodq; Vindelici citra Licum uersus lacum Podamicum nihil domini habuerint, sed iuxta Ptolemæi sententiam habitauerint inter Licum & Aenum, id quod omnino est contra sententiam Strabonis, qui scribit Vindelicos attigisse lacum Podamicum. Facile quidem assentior, tempore Ptolemæi & antè, Vindelicorum tractum inter lacum Podamicum & Licum, iam Rhætorum regionibus

gionibus assignatū, & omnes has regiones in unā redactas prouinciā: sicut & apud Heluetios postquam intercidit nomen ipsorum, pars quædam Sequanorū prouinciæ fuit ascripta, nam Ptolemæus ponit Auenticum inter Sequanos, quod tamē tempore Taciti Heluetiorum metropolis fuisse scribit, & pars alia fuit Rhætiæ adiuncta, sed quæ postea Alemannis unā cum memoratis Vindelicis, qui se dem habuerunt inter Licum & lacum Podamicū, sese obligauit. Quod uero Auentinus illam terræ portionem contra Strabonis mentem dicit perpetuam Rhætiā fuisse, & Augustam in ea sitam, Augustam Rhætorum uult esse, statuens interim iuxta amnem Iseram aliam Augustam Vindelicorum, nullo fulciri potest autore. Hoc enim pacto liceret arguere ex Ptolemæo, Auenticū nunq̃ Heluetiorum fuisse, sed Cannodurū tantum & Forum Iulij, iuxta Rhenum atq; intra Heluetiorū limites sita: sic enim Ptolemæi tempore locata deprehendunt.

10 At ex Antonini itinerario facile probatur, hanc eandem Augustam quæ iuxta Licum collocatur, Augustā esse Vindelicorū, quæ et illo tēpore adhuc habuit nomen Vindelicorum, non obstante quod citra Licum in prouincia Rhætorū sita esset. Nam erant adhuc illius regionis habitatores Vindelici, etiam si Rhætica prouinciæ accēserent. Ponit proinde Antoninus duo itinera, unū à ponte Aeni Ilinisca 20. M. p. Ambre 32. M. p. Augusta Vindelicorū 27. Aliud à Blodoro Quintianis 24. M. p. Augustis 20. Regio 24. Abusfnia 20. Vallato 18. Sūmun

30 torio 16. Augusta Vindelicū 20. M. p. Describit quoq; itinera quædam, quæ ab Augusta Vindelicū ultra progrediūtur, unde facile conijci, imò inferri potest, Augustam ipsam nō iuxta Iseram, sed iuxta Licū sitam. Tantum de nomine Germaniæ.